

Děti v online světě – komentář k přednášce (Ne)bezpečně na internetu konané v Borohrádku

V posledních letech se staly nedílnou součástí života dětí moderní technologie a připojení k internetu. Je neoddiskutovatelné, že moderní technologie dětem přinášejí mnoho možností, jak se zábavnou formou rozvíjet a trávit volný čas – některé děti dokáží technologie smysluplně využívat například k zábavnému učení cizích jazyků, žáci rozvíjejí logické myšlení při hraní strategických her nebo zlepšují své sportovní, hudební či třeba kuchařské dovednosti díky speciálním aplikacím a videím od profesionálů.

S užíváním internetu zároveň souvisejí různá rizika, kterým děti v online světě často čelí. Proto pro naše žáky pravidelně připravujeme programy zaměřené na prevenci rizikového chování dětí na internetu. Již v roce 2019 jsme vnímali, že situace je vážná. Žáci s námi sdíleli, jaké situace běžně zažívají – např. napodobování nebezpečných výzev, sdílení osobních a intimních materiálů (fotografie a videa) a jejich následné zneužívání druhými, sledování pornografie a násilného obsahu, kyberšikana, hraní velmi násilných her pro dospělé, vyhrožování, videohovory s postaršími obnaženými muži, ztrátu financí kvůli podvodným zprávám a službám, vnímání vlastní rostoucí závislosti např. na videohrách, problémy se spánkem či bolestí zad, konflikty s rodiči, rizikové chování na sociálních sítích – což se na naší škole mimo jiné potvrdilo při experimentu s falešným profilem. Při rodičovských schůzkách a dalších rozhovorech jsme od rodičů často slyšeli, že si v tomto směru s dětmi nevědí rady a v problematice se neorientují, což je vzhledem k rychlému rozvoji technologií logické. Proto jsme se snažili pomoci a vedle preventivních programů pro žáky naší školy jsme v únoru 2019 uspořádali také přednášku pro rodiče v borohrádeckém kině. Přednášky se tehdy bohužel zúčastnili především učitelé a pouze několik rodičů.

Věřili jsme, že k uvědomění si toho, že děti potřebují pomoc ze strany rodičů, přispěje dokument V síti, který se zabýval jednou z několika rizikových oblastí. Bohužel, při letošních preventivních programech se ukázalo, že situace je v porovnání s dobou před covidem ještě výrazně horší.

Podobný jev pozoroval také bývalý kolega Sitka na ZŠ Častolovice, kde nyní působí. Tamními rodiči jsme byli požádáni o uspořádání přednášky v Častolovicích. Té se zúčastnilo okolo čtyřiceti rodičů. Stejnou akci jsme v květnu připravili v borohrádeckém kině. O akci byl každý rodič informován prostřednictvím aplikace Bakaláři, informovali jsme také na webu a Facebooku školy, po městě byly vyvěšené plakáty, pozvánka byla také hlášena městským rozhlasem. Ve svém volném čase se pravidelně účastním vzdělávacích akcí na toto téma, abych tak mohl dále předávat nejaktuálnější informace. Přípravě přednášky jsem věnoval množství hodin. Rodičům jsem připravil konkrétní ukázky z naší školy (samozřejmě při zachování anonymity dětí), rodiče mohli vidět, do jakých situací se jejich děti zcela běžně dostávají, jakým problémům čelí nebo mohou čelit, jak například nadužívání sociálních sítí ovlivňuje duševní zdraví dětí, jak technologie ovlivňují spánek dětí atd. Mnoho z toho, co děti na internetu zažívají, se děje zcela bez vědomí rodičů. Nejen z rozhovorů se žáky, ale i z výzkumů mezi českými dětmi vyplývá, že v případě problémů se více než polovina dětí nesvěří svým rodičům. Na přednášce jsme názorně ukazovali, jak lze dětem snadno pomoci – jak např. u mladších dětí nastavit přístup pouze k bezpečným stránkám a věkově přizpůsobeným aplikacím, jak nastavit denní časový limit pro užívání zařízení, jak přednastavit na zařízení večerku tak, aby se dětem na noc uzamklo atd. Především jsme se snažili s kolegou sdílet náměty na to, jak k dětem v tomto směru konstruktivně přistupovat, jak s nimi o tomto tématu citlivě hovořit a jak předcházet problémům. Pro rodiče jsem také zpracoval a vytiskl materiál s odkazy na další

zdroje – vhodné internetové stránky pro rodiče a děti, organizace, na které se mohou obrátit děti či rodiče v případě problémů, filmy a videa o této problematice, aplikace pro rodičovskou kontrolu či knihy, které mohou v tomto směru rodičům a dětem velmi pomoci. Přednášky v Borohrádku se zúčastnilo několik učitelů. **A 1 rodič** – který se v této problematice navíc orientuje a například efektivně používá nástroje tzv. rodičovské kontroly.

Věřím, že preventivní programy ve škole mohou dětem alespoň částečně pomoci. Je však dobře známým faktem, že stěžejní roli v oblasti prevence musí hrát rodina. Děti potřebují, aby s nimi o této oblasti rodiče smysluplně hovořili a aby jim rodiče byli oporou. Bohužel se ve škole často setkáváme s opačnými přístupy. Některým dětem rodiče nenastavují zařízení s ohledem na jejich věk, děti nemají v tomto směru dána a vyžadována smysluplná pravidla. Sedmileté dítě tak například vypráví ostatním zážitky z každodenního sledování pornografie, páták ve hře pro dospělé brutálním způsobem zabíjí náhodné kolemjdoucí, osmák vstává ve dvě hodiny ráno, aby mohl hrát hry, osmiletá dívka tančí spoře oděná ve svém pokoji a video publikuje na svém veřejném profilu, řada žáků tráví online přes deset hodin denně, ... V rodinách často nastává problém v okamžiku, kdy rodiče začnou vnímat vznikající problém a najednou vyžadují omezení hraní her atd., přistupují ke striktním zákazům a trestům. Dochází k různým konfliktním situacím, kdy některé děti např. demolují být a křičí na rodiče, že je nenávidí. Děti mohou ztrácet zájem o dřívější záliby, je nepřehlédnutelné, jak se nadužívání technologií negativně projevuje na jejich fyzickém a duševním zdraví.

Velmi často slyšíme kritiku dospělých směrem k dnešním dětem. Mohou za současný stav ale skutečně děti? Když rodiče chtějí naučit své dítě jezdit na kole, začínají s odraždlem, pokračují tříkolkou, postupně přejdou k jízdnímu kolu – trénují na dvorku, na bezpečném místě se dítě učí jet do kopce a z kopce, dítě s přilbou na hlavě vyráží s rodiči na cyklostezku, v deseti letech může dítě dle zákona začít jezdit samostatně na silnici – některé děti to s přehledem zvládají dříve, jiné později. Jak by to mohlo dopadnout, kdybychom dítěti předali v první třídě kolo a řekli: „Tady máš teda to kolo, buď opatrněj, dávej bacha na křižovatkách a nejezdí moc daleko.“? Věděl by prvňák, jak na kole správně jezdit, jak má „dávat bacha“ na křižovatkách, věděl by, co znamená „nejezdí moc daleko“? Co si má dítě představit pod pojmem „bud' opatrněj“? U moderních technologií však právě velmi obdobným způsobem často postupujeme. Je smutné, že si neuvědomujeme možné následky...

Michal Příbýl